

บทที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ในบทนี้จะแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ไ้และผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของเราจะอาศัยข้อมูลจาก 3 แหล่ง
คือ

- 1.1 เอกสาร อันได้แก่หนังสือสิ่งต่าง ๆ ของจังหวัดกำแพงเพชร
รายงานการสัมมนา คู่มือตุลาการหมู่บ้านของจังหวัดกำแพงเพชร ฯลฯ เป็นต้น
- 1.2 ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างประชากร
- 1.3 สภาพแห่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับองค์กรศาลาประนอมข้อพิพาทภายในจังหวัดกำแพงเพชร

1.1 เอกสาร

เอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูลในการวิจัยถึงบทบาทของศาลาประนอมข้อพิพาทในการรักษาความสงบเรียบร้อยนี้เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือสิ่งต่าง ๆ ของทางจังหวัดในการจัดตั้งองค์กรศาลหมู่บ้าน คู่มือตุลาการหมู่บ้านในการพิจารณาตัดสิน การสัมมนาต่าง ๆ ของจังหวัดกำแพงเพชร รายงานสารบบความ หนังสือแจ้งผลการจัดตั้งศาลหมู่บ้านของแต่ละอำเภอและกิ่งอำเภอ รวมทั้งรายงานสถิติคดี ณ ที่ทำการอัยการจังหวัดกำแพงเพชร ฯลฯ เป็นต้น

ข้อมูลจากเอกสารเหล่านี้จะทำให้เราทราบถึงแนวความคิดริเริ่มในการจัดตั้งศาลหมู่บ้าน กระบวนการ วิธีการ ขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดตั้ง โครงสร้างและองค์ประกอบของศาลาประนอมข้อพิพาท วิธีการดำเนินการระงับข้อพิพาท ตลอดจนผล

การดำเนินงานจัดตั้งศาลหมู่บ้าน นอกจากนั้นก็ยังมียุทธศาสตร์ที่แสดงถึงผลของการระงับข้อพิพาทให้ได้ผลมากขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งจำนวนสถิติคดีภายในจังหวัดว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรบ้างหลังจากมีการจัดตั้งศาลหมู่บ้านแล้ว

1.2 ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างประชากร

จังหวัดกำแพงเพชรประกอบด้วย 6 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ พื้นที่แต่ละอำเภอมักมีความห่างไกลกันพอสมควรแต่เนื่องจากสภาพโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็น สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และประเพณี ค่านิยม ความเชื่อต่าง ๆ มีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นเราจึงกำหนดให้พื้นที่ในการวิจัยเป็นอำเภอใดอำเภอหนึ่งและจากการดำเนินการตามแผนงานการเก็บรวบรวมข้อมูลก็ได้อำเภอคลองขลุงเป็นพื้นที่ในการวิจัย

อำเภอคลองขลุงแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 14 ตำบล 132 หมู่บ้าน และมีการจัดตั้งศาลาประนอมข้อพิพาทประจำหมู่บ้านต่าง ๆ รวม 107 หมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เราจะสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 กลุ่ม

คือ

ก. ตุลาการหมู่บ้าน	จำนวน 30 คน
ข. คู่พิพาท	จำนวน 10 คู่ หรือ 20 คน
ค. ราษฎรทั่วไป	จำนวน 30 คน

สำหรับแบบสัมภาษณ์นั้นเราจะแบ่งเป็น 3 ชุดตามกลุ่มตัวอย่างประชากร

เช่นกัน ดังนี้

- ก. แบบสัมภาษณ์สำหรับตุลาการหมู่บ้าน
- ข. แบบสัมภาษณ์สำหรับคู่พิพาท
- ค. แบบสัมภาษณ์สำหรับราษฎรทั่วไปในอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์แต่ละชุดได้กล่าวไว้แล้วในส่วนองลักษณะและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยของบทที่ 1

ข้อมูลที่ไ้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างประชากรจะทำให้เราทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของตุลาการหมู่บ้าน คู่พิพาท และราษฎรทั่ว ๆ ไปในอำเภอนี้ นอกจากนี้ยังทำให้เราทราบถึงความคิดเห็นและความรู้สึกของ ตุลาการหมู่บ้าน คู่พิพาท และราษฎรทั่วไปที่มีต่อองค์กรศาลาประนอมข้อพิพาทว่า พวกเขา มีความคิดเห็น

ความรู้สึกที่พอใจหรือไม่อย่างไรต่อองค์กรนี้ การยอมรับและความต้องการที่มีต่อศาลา
ประνομช่อพิพาท เหล่านี้เป็นต้น

1.3 สภาพแห่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับองค์กรศาลาประνομช่อ พิพาทภายในจังหวัดกำแพงเพชร

ข้อมูลในส่วนนี้เป็นข้อมูลที่ได้รับในขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการอยู่ใน
พื้นที่ดังกล่าว จึงทำให้ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรศาลาประνομช่อพิพาทในทางปฏิบัติ
อย่างแท้จริงไม่ว่าจะเป็นกระบวนการริเริ่มจัดตั้ง การดำเนินงานตลอดจนผลที่เกิดขึ้น
ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้รับให้นำมาใช้ประกอบในการศึกษาวิจัยถึงบทบาทของศาลาประνομ
ช่อพิพาทในการรักษาความสงบเรียบร้อยในครั้งนี้นี้ด้วย

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้และผลการทดสอบสมมติฐาน

ในตอนที่ 2 นี้เรานำข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลทั้ง 3 แหล่งดังที่กล่าวมา
แล้วในตอน 1 มาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยจะแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน
คือ

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

2.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ในส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานทั่ว ๆ ไปของกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ตอบแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างประชากรของเรามี 3 กลุ่ม คือ ตุลาการ
หมู่บ้าน 30 คน คู่พิพาท 20 คน และชาวบ้านทั่วไป 30 คน แต่ละกลุ่มมีข้อมูลพื้นฐาน
ดังต่อไปนี้

2.1.1 ตุลาการหมู่บ้าน

ก. อายุ ตุลาการหมู่บ้านมีอายุโดยเฉลี่ย 55 ปี คนที่มี
อายุน้อยที่สุดมีอายุ 42 ปี คนที่มีอายุมากที่สุดมีอายุ 61 ปี ซึ่งแสดงว่าราษฎรส่วนใหญ่
ให้ความยอมรับนับถือคนที่มีอาวุโส จึงเลือกเข้ามาเป็นตุลาการหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่

ช. ระดับการศึกษา

ตารางที่ 13 แสดงระดับการศึกษาของบุคลากรหมู่บ้าน

ระดับการศึกษา	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ป.4	29	96.66
ม.3	1	3.34
รวม	30	100

บุคลากรหมู่บ้านส่วนใหญ่จบชั้น ป.4 คือมีจำนวนถึง 96.66 %

ค. อาชีพ

ตารางที่ 14 แสดงอาชีพของบุคลากรหมู่บ้าน

อาชีพ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
เกษตรกร	27	90
ค้าขาย	3	10
รวม	30	100

โดยส่วนใหญ่บุคลากรหมู่บ้านมีอาชีพเกษตรกรคือทำไร่ ทำนา

2.1.2 คู่มือพิพาท

ก. อายุ อายุโดยเฉลี่ยของผู้ที่เคยเป็นคู่กรณีทะเลาะวิวาทกันจนต้องนำข้อพิพาทมาให้บุคลากรหมู่บ้านช่วยไกล่เกลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง 28-45 ปี

ช. ระดับการศึกษา

ตารางที่ 15 แสดงระดับการศึกษาของคู่มือ

ระดับการศึกษา	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
จบชั้น ป.4	6	30
เรียนมาบ้างแต่ ไม่จบ ป.4	14	70
รวม	20	100

ค. อาชีพ

ตารางที่ 16 แสดงอาชีพของคู่มือ

อาชีพ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
เกษตรกร	18	90
รับจ้าง	2	10
รวม	20	100

2.1.3 ชาวบ้านทั่วไป

ก. อายุ ชาวบ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ในช่วง
ระหว่าง 28-45 ปี

ข. ระดับการศึกษา

ตารางที่ 17 แสดงระดับการศึกษาของชาวบ้าน

ระดับการศึกษา	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
จบ ป.4	25	83.33
เรียนมาบ้างแต่ ไม่จบ ป.4	5	16.67
รวม	30	100

ค. อาชีพ

ตารางที่ 18 แสดงอาชีพของชาวบ้าน

อาชีพ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
เกษตรกร	28	93.33
ค้าขาย	2	6.67
รวม	30	100

2.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ในส่วนนี้เราจะนำข้อมูลอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นคนละส่วนกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การยอมรับหรือไม่ยอมรับที่มีต่อองค์กรศาลาประนอมข้อพิพาทในศาลต่าง ๆ มาพิจารณาประกอบกับข้อมูลอีก 2 แหล่งคือ ข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลจากสภาพแห่งปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อศึกษาบทบาทของศาลาประนอมข้อพิพาทในการรักษาความสงบเรียบร้อยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากกรอบแนวความคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วเราได้ตั้งสมมติฐานเพื่อการวิจัยไว้ 4 สมมติฐาน คือ

2.2.1 "ศาลาประนอมข้อพิพาท" เป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

2.2.2 ความสำเร็จของ "ศาลาประนอมข้อพิพาท" ขึ้นอยู่กับการยอมรับของบุคลากรหมู่บ้าน คู่พิพาท และประชาชนในหมู่บ้าน โดยความยอมรับนั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานแห่งค่านิยมในสังคมชนบท

2.2.3 วิธีการระงับข้อพิพาทโดยองค์กร "ศาลาประนอมข้อพิพาท" ก่อให้เกิดความยุติธรรมในระดับหมู่บ้านได้

และ 2.2.4 การระงับข้อพิพาทโดยองค์กร "ศาลาประนอมข้อพิพาท" มีผลให้เกิดความต่าง ๆ ที่จะขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายลดน้อยลง

เมื่อเราได้ข้อมูลจากการวิจัยค้นคว้าทั้งจากเอกสาร และการตอบ

แบบสัมภาษณ์ของกลุ่มประชากรตัวอย่าง รวมทั้งการสังเกตจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เราจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบว่าสมมติฐานแต่ละข้อเป็นจริงหรือไม่ โดยอาศัยกรอบทฤษฎีที่รองรับสมมติฐานดังกล่าวเป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบดังต่อไปนี้

2.2.1 สมมติฐานข้อที่ 1 : "ศาลาประนอมข้อพิพาท" เป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

จากกรอบแนวความคิดทางทฤษฎีรัฐศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองตนเองนั้นได้สรุปถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวไว้ว่าหมายถึง การมีส่วนร่วมที่จะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

ก. จะต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของประชาชน และประชาชนได้ประโยชน์โดยมีรัฐคอยช่วยเหลือ

ข. เป็นการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ในลักษณะของการพึ่งตนเองในการค้นหาปัญหา หาสาเหตุของปัญหาและแก้ไขปัญหารวมทั้งการติดตามผลของการแก้ไขปัญหานั้น ๆ ด้วยตนเอง

ค. การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องสอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนสังคมนั้น

เมื่อนำกรอบแนวความคิดดังกล่าวมาพิจารณาองค์กร "ศาลาประนอมข้อพิพาท" จะเห็นได้ว่า "ศาลาประนอมข้อพิพาท" หรือ "ศาลหมู่บ้าน" เป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองจริงด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. ลักษณะการประนีประนอมกันเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งขององค์กรศาลหมู่บ้านดังกล่าวเป็นลักษณะที่มีข้อเท็จจริงจะเริ่มมีขึ้นเมื่อทางจังหวัดออกนโยบายจัดตั้งศาลหมู่บ้านแต่ได้มีมานานแล้วในสังคมชนบท ซึ่งเมื่อเวลาที่มีการทะเลาะวิวาทบาดหมางกันก็มักจะนำเรื่องดังกล่าวไปให้ผู้เฒ่า ผู้แก่ หรือผู้ที่อาวุโสในหมู่บ้านช่วยตัดสินไกล่เกลี่ยให้และคู่พิพาทก็จะปฏิบัติตามคำไกล่เกลี่ยนั้น เนื่องจากพื้นฐานของชาวบ้านมีความต้องการที่จะอยู่กันอย่างสงบและอยู่กันในลักษณะเครือญาติอยู่แล้ว ดังนั้นแม้ว่าศาลหมู่บ้านจะเป็น

นโยบายที่เสนอลงมาโดยทางราชการแต่ก็เป็นนโยบายที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม ในชุมชนชนบทนั้นอยู่แล้ว และเมื่อทางการผ่านนโยบายดังกล่าวไปริเริ่มในหมู่บ้าน ราษฎร ในหมู่บ้านก็มีความเต็มใจและสมัครใจที่จะให้มีการจัดตั้งศาลหมู่บ้านขึ้น

2. "ศาลาประนอมข้อพิพาท" เป็นองค์กรที่ดำเนินงานโดยชาวบ้านในท้องถิ่นทั้งหมดนับตั้งแต่การเลือกตั้งตุลาการหมู่บ้านก็จะเป็นลักษณะการเลือกตั้งโดยอิสระ และเปิดเผย โดยราษฎรในหมู่บ้านจะทำการลงคะแนนเสียงให้กับผู้ที่เขาให้ความเคารพนับถือและเห็นว่าเหมาะสมที่จะเป็นตุลาการหมู่บ้าน ในส่วนของตัวตุลาการหมู่บ้านก็ต้องเป็นราษฎรในหมู่บ้านนั้น ๆ และจะต้องไม่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นตุลาการหมู่บ้านที่ได้รับเลือกจึงเป็นประชาชนด้วยกันเองในหมู่บ้านนั้น ๆ

จากจุดนี้จะเห็นว่าตุลาการหมู่บ้านซึ่งเป็นกลไกหลักในการทำงานของศาลหมู่บ้านเป็นราษฎรในท้องถิ่นที่ได้รับเลือกขึ้นมาโดยความเต็มชอบของชาวบ้านในหมู่บ้านนั้น ๆ ดังนั้น "ศาลาประนอมข้อพิพาท" จึงเป็นองค์กรที่ราษฎรในท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างเต็มตัว

3. ในด้านของประชาชนทั่วไปในหมู่บ้านก็สามารถเข้าร่วมฟังการประนีประนอมข้อพิพาทของตุลาการหมู่บ้านได้ทำให้ประชาชนทั่วไปซึ่งเป็นราษฎรในท้องถิ่นได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงกระบวนการดำเนินงานประนีประนอมข้อพิพาทโดยองค์กรศาลหมู่บ้าน

4. ในด้านการติดตามผลการประนีประนอมข้อพิพาทนั้น ตุลาการหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปก็เป็นผู้ที่ทำหน้าที่นี้โดยเมื่อมีการประนีประนอมไกล่เกลี่ยกันแล้ว ตุลาการหมู่บ้านและชาวบ้านที่รู้เห็นเหตุการณ์ก็จะคอยจับตาดูว่าคูพิพาทปฏิบัติตามคำประนอมความหรือไม่ ถ้าคูพิพาทไม่ปฏิบัติตาม ตุลาการหมู่บ้านก็จะเรียกมาไกล่เกลี่ยใหม่

5. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางราชการนั้นก็เป็นที่เล็งคอยให้ความช่วยเหลือ ให้ความแนะนำและการริเริ่มให้มีการเลือกตั้งตุลาการหมู่บ้านเท่านั้นแต่จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการดำเนินงานการประนอมข้อพิพาทของตุลาการหมู่บ้านแต่อย่างใด

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า องค์กร "ศาลาประนอมข้อพิพาท" เป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองจริงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2.2 สมมติฐานข้อที่ 2 : ความสำเร็จของ "ศาลาประนอมข้อพิพาท" ขึ้นอยู่กับ การยอมรับของตุลาการหมู่บ้าน คู่พิพาท และประชาชน ในหมู่บ้าน โดยความยอมรับนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งค่านิยมในสังคมชนบท

จากแนวความคิดและทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่กล่าวถึงค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อในสังคมชนบทของไทยซึ่งเน้นในเรื่องการเคารพ เชื่อฟัง นบถ ผู้มีอาวุโสหรือผู้ที่ชาวบ้านยอมรับนับถือนั้นเป็นแนวความคิดพื้นฐานที่สอดคล้องกับแนวความคิดในการดำเนินงานของศาลาหมู่บ้านในลักษณะที่ว่า ตุลาการหมู่บ้านที่ได้รับเลือกนั้นย่อมจะเป็นที่เคารพ นบถของชาวบ้าน ดังนั้นเมื่อชาวบ้านมีคดีความและนำข้อพิพาทมาสู่ศาลาหมู่บ้าน การประนีประนอมยอมทำให้ง่ายขึ้นเนื่องจากคู่พิพาทมีความเคารพ นบถ และเชื่อฟังตุลาการหมู่บ้านเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จากจุดนี้เมื่อโยงมาถึงความสำเร็จของศาลาหมู่บ้านนั้น สิ่งที่จะเป็นตัวชี้วัดถึงความสำเร็จของศาลาหมู่บ้านได้ก็คือ การสำรวจถึงทัศนคติ ความพึงพอใจ ความคิดเห็นและการยอมรับในองค์กร "ศาลาประนอมข้อพิพาท" ของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง 3 กลุ่ม คือ ตุลาการหมู่บ้าน คู่พิพาท และชาวบ้าน ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประชากรของทั้ง 3 กลุ่มก็ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตุลาการหมู่บ้าน

จากกลุ่มตัวอย่างตุลาการหมู่บ้านจำนวน 30 คนที่สุ่มตัวอย่างขึ้นมา พบว่า มีอายุโดยเฉลี่ย 55 ปี มีอาชีพเกษตรกรรวม ห่าไร่ ห่านา 27 คน คิดเป็น 90 % อีก 3 คน หรือ 10 % มีอาชีพค้าขาย ความรู้โดยส่วนใหญ่คือ 29 คน คิดเป็น 96.66 % จบ ป.4 มีอยู่ 1 คนหรือ 3.34 % จบชั้น ม.3

ส่วนข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของตุลาการหมู่บ้าน มีดังนี้

ความคิดเห็นและความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการเลือกตั้งตุลาการหมู่บ้าน

ตุลาการหมู่บ้านทุกคนให้ความคิดเห็นว่าเป็นวิธีการที่ดีและเหมาะสม เนื่องจากวิธีการเลือกตั้งตุลาการหมู่บ้านดังกล่าวเป็นการเลือกตั้งอย่างอิสระ และเปิดเผย ทำให้ไม่มีการเล่นพรรค เล่นพวก การเลือกตั้งเป็นไปอย่างยุติธรรมและซื่อตรงการฝ่ายปกครองที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการเลือกตั้งก็วางตัวเป็นกลางและไม่สามารถจะ

เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นลักษณะเปิดเผย ทุกคน
รู้เห็นหมดทุกชั้นตอน โดยส่วนใหญ่บุคลากรหมู่บ้านจึงให้การยอมรับและพึงพอใจต่อวิธี
การเลือกตั้งบุคลากรหมู่บ้าน

ความรู้สึกที่ได้รับเลือกให้เป็นบุคลากรหมู่บ้าน

จากบุคลากรหมู่บ้าน จำนวน 30 คน มีอยู่ 28 คน คิดเป็น 93.33 % ที่
ตอบว่ารู้สึกดีใจและยินดีที่ได้รับเลือกตั้งโดยให้เหตุผลว่า มีความรู้สึกภูมิใจที่คนส่วนมาก
ให้ความยอมรับนับถือ และรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้รับตำแหน่งดังกล่าว ในขณะที่
บุคลากรหมู่บ้าน 2 คน คิดเป็น 6.67 % ตอบว่าไม่ค่อยอยากจะเป็นโดยให้เหตุผลว่า
กลัวถูกเกลียดชังจากคู่อริพาท ไม่อยากลำบากใจเพราะว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็เป็นคนที่
รู้จักกัน และอีกอย่างหนึ่งก็กลัวว่าจะไม่มีเวลาแค่นี้เกี่ยวข้องกับบุคลากรหมู่บ้านทั้ง 2 คน
ก็บอกว่ามีความรู้สึกภูมิใจที่ได้ดำรงตำแหน่งนี้อยู่เช่นกัน

ความคิดเห็นและความรู้สึกในระหว่างปฏิบัติหน้าที่บุคลากรหมู่บ้าน

บุคลากรหมู่บ้าน จำนวน 26 คน คิดเป็น 86.66 % มีความรู้สึกที่ดีใน
ระหว่างการทำหน้าที่บุคลากร โดยให้เหตุผลต่าง ๆ กันออกไป บ้างก็บอกว่ารู้สึก
สนุกกับการทำหน้าที่ และคิดว่าได้มีส่วนช่วยเหลือเพื่อนบ้านในหมู่บ้านเดียวกันให้อยู่รวม
กันอย่างสงบสุข บ้างก็บอกว่ามีความรู้สึกว่าการดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ
และเกิดความกระตือรือร้นที่จะทำหน้าที่ให้สมกับเกียรติแห่งตำแหน่ง ในส่วนของบุคลากร
หมู่บ้าน 4 คนหรือคิดเป็น 13.34 % ที่มีความรู้สึกในทางที่ไม่ดีนั้นให้เหตุผลว่า บาง
ครั้งรู้สึกเบื่อหน่ายที่จะต้องมานั่งฟังการทะเลาะวิวาทกัน บางคนก็รู้สึกว่าทำให้ตัวเอง
ต้องเสียเวลา บางคนก็รู้สึกไม่สบายใจต่อการทำงานนี้

ความคิดเห็นถ้าหากได้รับการเลือกตั้งซ้ำอีกหลังจากครบวาระครั้งแรกแล้ว

บุคลากรหมู่บ้าน จำนวน 24 คน คิดเป็น 80 % ตอบว่ายินดีที่จะรับตำแหน่ง
อีก โดยให้เหตุผลว่าเริ่มเข้าใจวิธีการของการทำงานมากขึ้นและคิดว่าสามารถปฏิบัติ
งานต่อไปได้อย่างดียิ่งขึ้น บางคนก็ให้เหตุผลในลักษณะที่ว่าเมื่อเพื่อนบ้านยังให้ความ
ยอมรับ นับถือ ก็ไม่ยากปฏิเสธ บุคลากรหมู่บ้าน จำนวน 6 คน หรือ 20 % ซึ่งตอบ
ว่าไม่อยากจะเป็อีกนั้นให้เหตุผลว่า เกิดความเบื่อหน่าย ไม่มีเวลา และคิดว่าตัวเอง
อายุมากแล้วอาจจะให้คนอื่นได้ลองขึ้นมาทำหน้าที่บ้าง

การได้รับการยอมรับความรู้อย่างเหมาะสม

บุคลากรหมู่บ้านทั้ง 30 คน คิดเป็น 100 % ทอว่าเคยได้รับการอบรมความรู้ทางกฎหมายเมื่อคราวที่เริ่มการจัดตั้งศาลหมู่บ้านโดยทางจังหวัดได้เชิญ อธิการ ผู้พิพากษา ตำรวจ และผู้ที่มีความรู้ทางกฎหมายมาให้ความรู้ในช่วงระยะเวลา 1-2 วัน เท่านั้นซึ่งทุกคนตอบว่ายังไม่เพียงพอและเสนอว่าควรจะมีการให้ความรู้และการอบรมเพิ่มขึ้นอย่างมากเพื่อที่จะสามารถนำไปปฏิบัติได้ถูกต้องกว่าที่เป็นอยู่

ระยะเวลาที่คิดว่าเหมาะสมสำหรับตำแหน่งบุคลากรหมู่บ้าน

บุคลากรหมู่บ้าน จำนวน 20 คน คิดเป็น 66.67 % ให้ความเห็นว่าบุคลากรหมู่บ้านควรจะอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี เพราะว่าเป็นเวลาที่เหมาะสม โดยเหตุผลว่าบุคลากรหมู่บ้านจะต้องใช้ระยะเวลาศึกษางานประมาณ 1 ปี และจะสามารถปฏิบัติงานได้คล่องในช่วงเวลาอีก 1 ปีที่เหลือ แต่ด้านานกว่านี้อาจจะเกิดการสร้างบารมีและเป็นการกีดกันไม่ให้คนอื่นมีโอกาสเข้ามาทำงานบ้าง

จำนวนบุคลากรหมู่บ้านที่เหมาะสมในแต่ละหมู่บ้าน

ส่วนใหญ่ของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 26 คน คิดเป็น 86.67 % มีความเห็นว่าจำนวนบุคลากรหมู่บ้าน จำนวน 3-5 คน เป็นจำนวนที่เหมาะสมแล้วเนื่องจากเป็นจำนวนที่สามารถช่วยกันกลั่นกรองความคิดเห็นได้โดยไม่อึดอัด และการที่ไม่ควรกำหนดเป็นจำนวนที่แน่นอนตายตัวก็เพราะว่า แต่ละหมู่บ้านนั้นจะมีจำนวนคดีความแตกต่างกัน บางแห่งมีมาก แต่บางแห่งมีน้อย ดังนั้นศาลหมู่บ้านใดควรจะมีจำนวนบุคลากรหมู่บ้านเท่าใดก็ต้องขึ้นอยู่กับจำนวนข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านแห่งนั้น

ข้อเสนอแนะที่จะช่วยให้ศาลหมู่บ้านประสบความสำเร็จมากขึ้น

บุคลากรหมู่บ้านส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าศาลหมู่บ้านจะประสบความสำเร็จมากขึ้นจะต้องประกอบด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้

- ควรมีการให้การอบรมความรู้ทางกฎหมายให้มากกว่านี้ เพื่อให้การพิจารณาไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทเป็นไปอย่างถูกต้อง ยุติธรรมมากขึ้น
- การรับหน้าที่บุคลากรหมู่บ้านเป็นการเสียสละของผู้ที่ต้องเข้ามาเป็น ดังนั้นควรสร้างความภูมิใจให้เขาโดยการให้ความสำคัญกับตำแหน่งนี้ในลักษณะที่ว่าอาจจะมีค่าตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ เครื่องแบบที่เหมาะสม เป็นต้น เพื่อเป็นกำลังใจและแรงจูงใจแก่เขาในการทุ่มเทเสียสละเวลามาทำ

หน้าที่ตุลาการหมู่บ้าน

- คำนวณสถานที่ที่ใช้เป็นศาลาประนอมข้อพิพาทควรจะได้มีการสร้างขึ้นอย่างเป็นการถาวรเพื่อใช้สำหรับภารกิจนี้ โดยเฉพาะอันจะทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์และเพิ่มพูนความสำคัญของศาลหมู่บ้าน
- ทางราชการควรจะให้ความสนใจและสร้างกฎเกณฑ์ที่ต่อเนื่องและรัดกุมขึ้น โดยเฉพาะการกำหนดเป็นนโยบายที่ต่อเนื่องและแน่นอน

จากข้อมูลที่เราต้องการทดสอบถึงการยอมรับของตุลาการหมู่บ้านที่มีต่อศาลหมู่บ้านจะพบว่า ตุลาการหมู่บ้านส่วนใหญ่ให้การยอมรับในสถาบันศาลหมู่บ้านโดยจากความพึงพอใจและการยอมรับในกระบวนการการเลือกตั้งตุลาการหมู่บ้าน ความรู้สึกภูมิใจและตั้งใจที่ได้รับเลือกตั้งเป็นตุลาการหมู่บ้าน ความรู้สึกในทางที่ดีในขณะปฏิบัติหน้าที่ตุลาการหมู่บ้าน และความรู้สึกยินดีถ้าหากได้รับการเลือกตั้งซ้ำอีก เหล่านี้จึงสรุปได้ว่าตุลาการหมู่บ้านส่วนใหญ่ให้การยอมรับในองค์กร "ศาลาประนอมข้อพิพาท" นี้

คู่มือพิพาท

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นคู่มือพิพาท จำนวน 10 คู่ หรือ 20 คน มีข้อมูลพื้นฐานดังนี้ คือ เป็นชาย 17 คน คิดเป็น 85 % เป็นหญิง 3 คนหรือ 15 % อายุเฉลี่ย 39 ปี การศึกษามีผู้จบ ป.4 จำนวน 6 คนคิดเป็น 30 % นอกนั้น จำนวน 14 คน หรือ 70 % เรือนหนังสือมาบ้างแต่ไม่ถึงชั้น ป.4 อาชีพส่วนใหญ่ 18 คน คิดเป็น 90 % ทำไร่ หนึ่งนา อีก 2 คน หรือ 10 % มีอาชีพรับจ้าง

ส่วนข้อมูลความคิดเห็นที่จะทดสอบถึงการยอมรับศาลหมู่บ้านของคู่มือพิพาท มีดังนี้

ความรู้จักคุ้นเคยและความเคารพ นับถือ ในตัวตุลาการหมู่บ้าน

คู่มือพิพาทที่เป็นตัวอย่างประชากรทุกคนรู้จัก คุ้นเคยกับตุลาการหมู่บ้านเป็นอย่างดี และให้ความเคารพ นับถือเป็นอย่างมากทุกคนต่างให้เหตุผลว่า มีความเคารพ นับถือ และเชื่อใจในตัวตุลาการหมู่บ้าน เนื่องจากว่ารู้จักว่าเป็นคนอย่างไร มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์หรือไม่อย่างไร และทั้งยังเป็นคนที่คนเลือกตั้งขึ้นมาเพราะเห็นว่าเป็นคนดี มีศีลธรรม มีความซื่อสัตย์

ผลของการระงับข้อพิพาทและการนำผลดังกล่าวไปปฏิบัติ

คู่พิพาททั้ง 20 คน คิดเป็น 100 % ต่างพอใจในการระงับข้อพิพาทและเลิกแล้วต่อกันไม่คิดใจอาฆาตพยาบาท พร้อมทั้งปฏิบัติตามการไกล่เกลี่ยที่ตกลงกันไว้ ความพึงพอใจและความคิดเห็นที่มีต่อองค์กรศาลหมู่บ้าน

คู่พิพาททุกคนต่างมีความเห็นว่าองค์กรศาลหมู่บ้านสามารถดำเนินการระงับข้อพิพาทอย่างไ้ผล ตัวตุลาการหมู่บ้านเองก็เป็นผู้ที่มีความสามารถ มีอาวุโสเป็นที่เคารพ นับถือของประชาชนในหมู่บ้าน ในด้านวิธีดำเนินการก็เป็นไปด้วยความเป็นธรรม

กล่าวโดยสรุป คู่พิพาทได้แสดงออกซึ่งความพึงพอใจในผลของการระงับข้อพิพาทและยอมรับเอาค่าไกล่เกลี่ยนั้นไปปฏิบัติตามทุกประการ นั้นย่อมแสดงถึงการยอมรับในองค์กรศาลาประนอมข้อพิพาทที่คู่พิพาทมีต่อองค์กรนี้

ราษฎรในอำเภอ

ราษฎรทั่วไปในอำเภอซึ่งมีความรู้ ความเข้าใจในความเป็นมาขององค์กรศาลหมู่บ้าน จำนวน 30 คน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วมีการศึกษาอยู่ในระดับ ป.4 มีอาชีพทำไร่ ทำนา เป็นส่วนใหญ่และมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของศาลหมู่บ้านพอสมควร สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อทดสอบถึงการยอมรับในองค์กรศาลาประนอมข้อพิพาทมีดังนี้

ความคิดเห็นที่มีต่อตุลาการหมู่บ้าน

ราษฎรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้ความเห็นว่ามีความไว้วางใจในตัวตุลาการหมู่บ้าน และมีความเชื่อว่าเป็นคนดี มีศีลธรรม ความซื่อสัตย์ และให้การยอมรับ นับถือในตัวตุลาการหมู่บ้าน

ความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการระงับข้อพิพาท

จากวิธีการระงับข้อพิพาทของตุลาการหมู่บ้านที่พยายามอาศัยความไว้วางใจกัน ความยอมรับ นับถือซึ่งกันและกัน ตลอดจนความรู้จักมักคุ้นกันมาเป็นพื้นฐานในการไกล่เกลี่ยเพื่อระงับการทะเลาะวิวาทบาดหมางกันของคนในหมู่บ้านนั้น ราษฎรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าเป็นวิธีการที่ดีและนุ่มนวล ไม่ก่อให้เกิดการหักหาญน้าวใจกัน และวิธีการระงับข้อพิพาทดังกล่าวก็ทำให้คดีทุกคดีสามารถประนีประนอมยอม

ความกันไต่ด้วยความตั้งใจของคู่กรณีทั้ง 2 ฝ่าย

ความคิดเห็นที่มีต่อผลของการระงับข้อพิพาท

กลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 คน ให้ความเห็นว่า ผลของการระงับข้อพิพาทส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมชนบทตามหมู่บ้าน เนื่องจากทำให้การทะเลาะวิวาทบาดหมางกันมีน้อยลง การผูกใจเจ็บ อาฆาตพยาบาทซึ่งกันและกันก็ไม่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้สภาพความเป็นอยู่ภายในหมู่บ้านมีแต่ความสงบสุข อยู่กันอย่างราบรื่นไม่ทะเลาะวิวาทกันเหมือนดังแต่ก่อน

ความคิดเห็นที่มีต่อองค์กรศาลาประนอมข้อพิพาท

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กรศาลาหมู่บ้าน และเห็นว่าองค์กรดังกล่าวมีประโยชน์ต่อชุมชนของคนเนื่องจากทำให้ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย ในการทำให้คดีความต่าง ๆ คลี่คลายสงบลง และทุกคนต่างมีความต้องการให้ศาลาหมู่บ้านคงอยู่ต่อไปในหมู่บ้านของตน

จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มชาวบ้านที่เป็นตัวอย่างประชากร จะเห็นว่าชาวบ้านให้ความยอมรับ นับถือ ต่อตัวบุคลากรหมู่บ้าน และมีความพอใจในวิธีการและผลของการระงับข้อพิพาทซึ่งแสดงถึงการยอมรับในองค์กรศาลาหมู่บ้านนี้

ดังนั้นผลการทดสอบสมมติฐานในข้อที่ 2 นี้ จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ ศาลาประนอมข้อพิพาทที่จัดตั้งขึ้นประสบความสำเร็จพอสมควรโดยดูจาก ความยอมรับของบุคลากรหมู่บ้าน คู่พิพาท และประชาชนในหมู่บ้านที่ให้การยอมรับต่อองค์กรนี้ ซึ่งการยอมรับเหล่านั้นก็ขึ้นอยู่กับพื้นฐานแห่งคำนิยมในสังคมชนบทที่มีมาแต่เดิมด้วย

2.2.3 สมมติฐานข้อที่ 3 : วิธีการระงับข้อพิพาทโดยใช้องค์กร "ศาลาประนอมข้อพิพาท" ก่อให้เกิดความยุติธรรมในระดับหมู่บ้านได้

จากกรอบแนวความคิดทางกฎหมายที่กล่าวถึง "ความยุติธรรม" ว่านอกจากความยุติธรรมจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามตัวบทกฎหมายแล้ว ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้อีกทางหนึ่งคือ เมื่อคู่กรณีเกิดความตั้งใจในคำตัดสินของผู้พิจารณาตัดสิน

และเมื่อเรามาพิจารณาถึงการระงับข้อพิพาทขององค์กรศาลาหมู่บ้านแล้วจะเห็นว่าจุดประสงค์หลักของศาลาหมู่บ้านก็คือมุ่งประนีประนอมไกล่เกลี่ยให้คู่พิพาทเลิก

แล้วต่อกันด้วยความพอใจของทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่งเมื่อคู่พิพาททั้ง 2 ฝ่ายเกิดความพึงพอใจในการไกล่เกลี่ยของตุลาการหมู่บ้านแล้วยอมแสดงว่าเกิดความยุติธรรมขึ้นในการพิจารณาตัดสินดังกล่าว เนื่องจากความพึงพอใจของคู่พิพาทยอมแสดงถึงว่าเขารู้สึกว่าได้รับความยุติธรรมจากการพิจารณาตัดสินแล้ว

ดังนั้นการที่เราจะพิสูจน์สมมติฐานข้อนี้ว่าเป็นจริงหรือไม่นั้น เราจะต้องทราบถึงความพึงพอใจของคู่พิพาทว่าเขามีความพึงพอใจในการไกล่เกลี่ยประนีประนอมของตุลาการหมู่บ้านหรือไม่ อย่างไร

และจากข้อมูลที่ไต่จากการสัมภาษณ์คู่พิพาทที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ทราบถึงความพึงพอใจจากการตัดสินข้อพิพาทปรากฏผลดังนี้

คู่พิพาทที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 20 คน คิดเป็น 100 % ต่างให้ความเห็นว่า การพิจารณาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของตุลาการหมู่บ้านกระทำอย่างเที่ยงตรง บริสุทธิ์ ยุติธรรม ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และคู่พิพาททุกคนต่างก็ให้ความพึงพอใจต่อการตัดสินไกล่เกลี่ยของตุลาการหมู่บ้าน รวมทั้งยอมรับเอาผลของการไกล่เกลี่ยไปปฏิบัติตามทุกประการ

เพราะฉะนั้นเราจึงสรุปได้ว่าสมมติฐานข้อนี้เป็นจริง เนื่องจากองค์กร "ศาลาประนอมข้อพิพาท" สามารถก่อให้เกิดความยุติธรรมแก่คู่พิพาทในระดับหมู่บ้านได้ โดยจากความพึงพอใจของคู่พิพาทที่มีต่อการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทของตุลาการหมู่บ้านที่เกิดขึ้นดังกล่าวมาแล้ว

2.2.4 สมมติฐานข้อที่ 4 : การระงับข้อพิพาทโดยองค์กร "ศาลาประนอมข้อพิพาท"

มีผลให้เกิดความต่าง ๆ ที่จะขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรม
ตามกฎหมายลดน้อยลง

จากกรอบแนวความคิดทางกฎหมายเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทที่กล่าวถึงประเภทของการระงับข้อพิพาททำให้ทราบว่า การระงับข้อพิพาทโดยองค์กรศาลาประนอมข้อพิพาทนี้เป็นวิธีการระงับข้อพิพาทใน 2 ลักษณะ คือ

ก. ลักษณะที่เป็นอนุญาโตตุลาการ (arbitrator) โดยคณะตุลาการหมู่บ้านเปรียบเสมือนอนุญาโตตุลาการนอกศาลที่คู่พิพาทให้ความยินยอมในการนำคดีความมาให้ไกล่เกลี่ย

ข. ลักษณะที่เรียกว่า Conciliation ซึ่งมีลักษณะเป็นคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยที่เมื่อคู่พิพาทยอมระงับข้อพิพาทแล้ว คณะตุลาการหมู่บ้านซึ่งเปรียบเสมือน Conciliator จะให้คู่พิพาททำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน ซึ่งเราเรียกว่า "สารบบความ" เพื่อให้ได้ผลของการระงับข้อพิพาทผูกพันคู่พิพาทให้ปฏิบัติตามข้อตกลงใหม่นั้น

เมื่อเราทราบว่าศาลาประนอมข้อพิพาทเป็นองค์กรที่ระงับข้อพิพาทในลักษณะใดแล้ว คราวนี้เราจะมาพิจารณาผลของการระงับข้อพิพาทโดยศาลาประนอมข้อพิพาททำให้เกิดความต่าง ๆ ที่จะขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะเป็น สถานีคำร้อง อัยการ และศาลลคน้อยลงหรือไม่

จากข้อมูลในคานจำนวนคดีความต่าง ๆ ภายในจังหวัดกำแพงเพชรในช่วงที่มีการจัดตั้งศาลหมู่บ้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 19 แสดงสถิติรายงานคดีที่รับ ณ ที่ทำการอัยการจังหวัดกำแพงเพชร ปี พ.ศ. 2526-2527 เปรียบเทียบกับจำนวนประชากร

ปี	จำนวนคดี	จำนวนประชากร	คิดเป็นร้อยละ
2526	11,037	594,409	1.86
2527	11,134	623,488	1.78

ที่มา : ที่ทำการอัยการและที่ทำการปกครอง จ.กำแพงเพชร

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางจะเห็นได้ว่าในปี 2526 อัตราส่วนระหว่างจำนวนประชากรกับจำนวนคดีที่อัยการรับเท่ากับ 1.86 % ซึ่งหมายความว่าในจำนวนประชากรทุก ๆ 100 คน จะเกิดคดีขึ้น 1.86 คดี ต่อมาในปี 2527 หลังจากมีการจัดตั้งศาลหมู่บ้านแล้ว ปรากฏว่าอัตราส่วนดังกล่าวเท่ากับ 1.78 % ลดลงจากเดิม 0.08 % แสดงว่าศาลหมู่บ้านที่ทดลองจัดตั้งขึ้นมีผลทำให้คดีความลดลง

ตารางที่ 20 แสดงรายงานสถิติคดีอาญาความผิดส่วนตัวอันยอมความกันได้
ภายในจังหวัดกำแพงเพชรช่วงปี พ.ศ.2526-พ.ศ.2527

พ.ศ.	จำนวนคดี
2526	98
2527	84
ลดลง	14

ที่มา : ที่ทำการอัยการ จ.กำแพงเพชร

จากตารางจะเห็นว่าคดีอาญาความผิดส่วนตัวหรือความผิดอันยอมความกันได้
ซึ่งเกิดขึ้นภายในจังหวัดกำแพงเพชร เปรียบเทียบระหว่าง ปี 2526 และ 2527 มี
จำนวนลดลง 14 คดี คิดเป็น 14.29 % ซึ่งสาเหตุสำคัญก็เนื่องมาจากได้มีการจัดตั้งศาล
หมู่บ้านขึ้นในช่วงนั้นนั่นเอง

สำหรับผลการระงับข้อพิพาทในแต่ละอำเภอของจังหวัดกำแพงเพชร ปรากฏ
ผลดังตารางต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 21 แสดงผลการระงับข้อพิพาทโดยศาลหมู่บ้านภายใน จ.กำแพงเพชร
ในช่วงระยะเวลา 1 ปี (กันยายน 2526 - สิงหาคม 2527)

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	คดีแพ่ง	คดีอาญา	รวม	ผลการประนอมความ	
				ตกลงกันได้	ตกลงไม่ได้
เมือง	58	43	101	95	6
คลองขลุง	73	13	86	84	2
ชาณุวรลักษบุรี	100	111	211	197	14
พรานกระต่าย	10	7	17	17	-
ไทรงาม	42	42	84	84	-
ลานกระบือ	4	4	8	8	-
กิ่ง อ. คลองลาน	10	8	18	15	3
รวมทั้งจังหวัด	297	288	525	500	25

ที่มา : ที่ทำการปกครอง จ.กำแพงเพชร

เมื่อดูข้อมูลจากตารางแสดงผลการประนีประนอมข้อพิพาทโดยศาลาประนอมข้อพิพาทในจังหวัดกำแพงเพชรจะเห็นว่าจากจำนวนคดีทั้งหมด 525 คดี ศาลหมู่บ้านสามารถประนีประนอมให้ยอมความกันได้ถึง 500 คดี คิดเป็น 95.24 % นั้นย่อมแสดงถึงความสำเร็จของศาลหมู่บ้านในการระงับข้อพิพาท และผลจากความสำเร็จดังกล่าวย่อมส่งผลให้คดีความต่าง ๆ ที่จะขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็น สดำนีตำรวจ หรือศาลกลั่นแกล้ง

ดังนั้นเมื่อเรารู้ข้อมูลจากสถิติจำนวนคดีในจังหวัดกำแพงเพชรที่ลดลง ประกอบกับสถิติจำนวนคดีที่ศาลาประนอมข้อพิพาทสามารถประนีประนอมยอมความสำเร็จแล้วจึงสามารถสรุปได้ว่า ศาลาประนอมข้อพิพาทที่จัดตั้งขึ้นมีผลทำให้คดีความต่าง ๆ ที่จะขึ้นสู่กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายลดน้อยลงจริงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 4 ข้อ จะเห็นว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
ในบทต่อไปจะได้สรุปถึงผลการวิจัย ปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะ